

Terörizmle Mücadele Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi ve İkna Süreçlerinin Uygulamadaki Rolü

Public Diplomacy As a Method For Struggling Terrorism and The Role of Persuasion Processes in Practices

Haluk Karadağ (PhD)¹

İsmail Sıkı²

¹Başkent University, Department of International Relations

E-mail: hkaradag@baskent.edu.tr

 ORCID: orcid.org/0000-0001-7577-763X

²Gendarmerie and Coast Guard Academy, Lecturer

E-mail: ismailsiki@gmail.com

Öz

Güvenlik çalışmalarının bir alt unsuru olan terörizm alanında özellikle Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde 2001 yılında meydana gelen 11 Eylül saldırılarının ardından paradigmatik bir değişim yaşanmıştır. Söz konusu değişim uluslararası güvenlik örgütü olarak anılan Kuzey Atlantik Antlaşma Örgütü (NATO)'nün beşinci maddesini tarihte ilk defa yürürlüğe sokmasına yol açmıştır. Soğuk Savaş sonrasında varlığı sorgulanan örgütün ajandasına dahil edilmiş olan belirsizlik, istikrarsızlık, çok yönlü tehdit ve risk tanımları terörizmle mücadelede ucu açık bir sürecin başlamasına neden olmuş; bununla birlikte farklı birçok alan ve disiplinin terörizm alanına ilgi duymasını sağlamıştır. Bu çalışmada Joseph S.Nye tarafından ortaya atılan ve neoliberal bakış açısına sahip bir kavram olan yumuşak güç ve yumuşak gücün bir tekniği olan, kamu diplomasisi kavramının güvenlik ve terörizm alanındaki uygulanabilirliği incelenmiştir. Bununla birlikte, kendi içerisinde başlı başına bir diyalektik bakış açısının yansıması olan yumuşak güç ve terörizm kavramlarının, terör örgütlerinin zayıflatılması ve mümkün olduğu takdirde ortadan kaldırılması amacıyla hangi enstrümanlar yoluyla kullanılabilirliğini ortaya koymaya çalışmaktadır. Çalışmada tarihsel süreçte istimalet politikası biçiminde adlandırılan, ancak güvenlik ve terörizm alanında henüz yeni bir kavram olarak ortaya çıkan kamu diplomasisi tekniğinin, uygulama alanı olarak terör örgütlerine katılan insanların çeşitli metodolojiler kullanarak örgütten ayrılmasını amaçlayan 'ikna süreçleri' örneği ele alınmıştır. Ayrıca kamu diplomasisi uygulamalarının güvenlik ve terörizm çalışmalarında kullanılabilir olduğu genel önermesinin doğruluğunu test ederek mevcut terörizm literatürüne katkı sağlama düşüncesindedir.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak güç, kamu diplomasisi, terörizm, ikna süreçleri

Abstract

There has been a paradigm change in terrorism studies which is a subfield of security studies, especially after the 9/11 attacks in the United States. This substantial change forced NATO to put into practice article 5 for the first time in the history of the organization. New job descriptions were included in the agenda of the organization such as struggling with uncertainty, instability, and multifaceted threats after the Cold War which initiated a new phase however, caused several fields and disciplines interested in terrorism. In this study, it is explored the extent to which can public diplomacy as a technique of soft power be used, which was coined by Joseph S.Nye and associated with neoliberalism, under the categories of security and terrorism. In addition to that, it attempts to find out the instruments for weakening and eliminating the terrorist organizations with the dialectical concepts of soft power and terrorism. This study is also aiming at a detachment of terrorists from the organization by using a new methodology of “persuasion processes” in public diplomacy as quite a new concept in the security and terrorism studies, which was known as “istimalet policy” in the history. Furthermore, it is aiming to contribute to the literature of terrorism by testing the hypothesis of the applicability of public diplomacy techniques in security and terrorism studies.

Keywords: Soft power, public diplomacy, terrorism, persuasion processes

Giriş

Güvenlik tüm insanlık için tarihin her döneminde ön planda yer almıştır. Bireyin güvenliği dışsal tehditlere karşı ilkel topluluklardan itibaren içerisinde yer aldığı ve mensubu bulunduğu gruplara ait olmuş ve kolektif savunma durumu ile çözüme kavuşturulmuştur. Ulus devletlerin ortaya çıkışıyla güvenlik sağlama sorumluluğu “devlet” adı verilen üst otoriteye devredilmiş ve kamunun güvenliğini sağlayan profesyonel koruyucu olarak isimlendirilebilen kolluk kuvvetleri ortaya çıkmıştır. Devletlerin ortaya çıkışıyla birlikte, bireyin mi devlet için yoksa devletin mi birey için var olduğu hususu ideolojik bir bakış açısı ile ele alınmış ve hatta devletlerin yönetim biçimleri üzerinde belirleyici olmuştur. Realistlerin hakim görüşüne göre bireyin varlığı devletin varlığına bağlı iken liberallerin bakış açısına göre devletler bireyler için var olmaktadır. Liberal kuramın önde gelen düşünürlerinden Adam Smith’e göre devleti yöneten iktidarların üç temel vazifesi bulunmaktadır. Bunlardan birincisi sorumlu olduğu toplumu diğer toplumların uyguladığı her türlü şiddet ve adaletsizlikten korumaktır. İkinci vazifesi mümkün olduğunca toplumun her bir ferdi için diğer fertlerin şiddet ve adaletsizliğinden muhafaza etmektir. Üçüncü ve son görevi ise topluma katkı sağlayacak kurum ve kuruluşlar ortaya koyarak mevcut düzeni kamu yararına

idame ettirmektir (Smith, 1976: 689-723). Smith’in devletin temel vazifesi olarak ifade ettiği vatandaşların korunması ve adaleti sağlama hususları ardılı birçok düşünür tarafından da ele alınarak incelenmiştir.

Uluslararası İlişkiler disiplininde Hans J. Morgenthau, Kenneth Waltz, Stephen Walt ve John Mearshiemer gibi realist düşünürler gücü devlet ile özdeşleştirerek sert güç biçiminde nitelendirirken; neoliberal düşünürlerden Joseph S.Nye gücü, devletin elinde bulunan ama yumuşak güç şeklinde de kullanılabilen bir araç olarak ifade etmektedir. Yapmış olduğu tanımda Nye sert gücü “bir kimsenin yapmak istemediği şeyi zorla yaptırabilme yetisi” olarak belirtirken; yumuşak gücü “karşı tarafı baskı ve zorlamadan ziyade cezbetmek suretiyle istenilen sonuçları elde etmek” olarak tanımlamaktadır (Nye, 2004: 256). Diğer bir ifadeyle yumuşak güç, istediğini zor kullanmak veya para vermek yerine, kendine çekme yoluyla elde etme becerisidir. Bir devletin yumuşak gücü kültürünün, siyasi ideallerinin ve politikalarının cazibesinden ileri gelir. Çünkü baştan çıkarmak her zaman zor kullanmaktan daha etkilidir ve demokrasi, insan hakları, kültürel unsurlar ve bireysel fırsatlar gibi değerler fazlasıyla baştan çıkarıcı olmaktadır (Nye, 2005: 5-6). Bu nokta nazarı itibarıyla yumuşak güç

devletler tarafından ortaya konulan ancak doğrudan onların kontrolünde olmayan ve çıkarlarını gerçekleştirmek için özel çaba sarf etmediği bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Yumuşak gücün devlet tarafından kontrol edilen, yönlendirilen ve amaç odaklı hale getirilmiş biçimi ise ‘kamu diplomasisi’ olarak ifade edilmektedir (Karadağ, 2016: 45).

Bu çalışmanın temel amacı ve argümanı devletin resmi organları tarafından yürütölen kamu diplomasisi uygulamalarının genelde güvenlik alanında özede ise terörizm faaliyetlerinde kullanılabilirliğini ortaya koymak ve etkinlik ölçümünü yapabilmektir. Açık olarak ifade etmek gerekirse terör örgütlerinin varlıklarını sürdürebilmek için ellerinde bulundurduğu en temel vasıta insan unsurudur. İnsan faktörü olmadan, ellerindeki en güçlü ve en büyük araç olan şiddet, arzu ettikleri ölçüde görünürlük ve süreklilik arz etmemektedir. O halde terör örgütlerini zayıflatmanın zor fakat en etkili yolu, terör örgütlerini en kritik kaynakları olan, insan kaynağından yoksun bırakmaktır. Bu noktada terörizmle mücadele stratejilerini sert güç unsurlarına dayandıran devletlerin yumuşak güç unsuru olan kamu diplomasisi uygulamalarını terörizmle mücadelede bir teknik olarak uygulayıp uygulayamayacağı düşüncesinin uygulandığı taktirde nasıl bir sonuç ortaya koyabileceği değerlendirilmiştir. Daha önce, örgüt mensubu bireyleri terör örgütünden koparmayı hedef alan; özellikle Türkiye ele alındığında kapsamlı ve sistematik bir çalışma ortaya konulmamıştır. Bu nedenle, böyle bir çalışmada; neticenin alınması, güvenilirliğinin test edilmesi için üç yıllık bir süre geçmesi beklenmiştir. Üç yıl boyunca sürdürölen uygulamalarda olumlu sonuçların elde edilmesiyle birlikte, ikna süreçlerinin kamu diplomasisi uygulaması tekniği olarak terörizmle mücadelede kullanılabilirliği ortaya çıkmıştır.

Kamu Diplomasisi ve Terörizm

Uluslararası literatürde kamu diplomasisi kavramı ilk defa Soğuk Savaş dönemi yıllarında 1965’te ABD’nde Tufts Üniversitesi dekanı Edmund Gullion tarafından kullanılmıştır. Gullion söz konusu kavramı ortaya koyduğunda ABD’nin

sahip olduğu demokratik normlar ve değerlerin Sovyetler Birliği ile ona bağlı uydu devletlerde yaşayan halklar üzerinde etkili olacağı görüşüne sahipti. Aradan geöen zaman Gullion’un düşüncesini doğrulamış ve kavramın önemi günümüzde daha da artarak kapsamlı bir betimlemeye dönuşmüştür. Bu bağlamda kamu diplomasisi “devletlerin iç veya dış politikada kullandığı resmi kanalların dışında birey, grup, örgüt, şirket vb. unsurları devreye sokmak suretiyle hedef kitleyi etkileyerek ve ikna ederek arzu ettiği çıkarlarını gerçekleştirmek” olarak tanımlanmaktadır (Karadağ, 2016: 19-20).

Bahse konu tanımdan hareketle çalışmanın temel sorunsalını da içerecek şekilde önemli bir soru akla gelmektedir. Kamu diplomasisi faaliyetlerinin hedef kitesini terörist gruplar gibi kanun dışı yapılar oluşturabilir mi? Ya da Eric Hoffer’in eserinde tanımladığı gibi ‘kesin inançlı’ olarak ifade ettiği illegal kitleler (Hoffer, 2019) ve hatta silahlı gruplar sert güç dışında başka bir alternatif yola başvurmak suretiyle etkisiz hale getirilebilir mi? Realist devlet perspektifinden hareketle bu sorulara verilecek kolay bir cevap bulunmamaktadır. Bununla birlikte, normal koşullarda terörist gruplar biçimindeki yapıların öznesini, insan faktörü oluşturduğundan ve bir sosyal ve psikolojik varlık olan insanın da ikna edilebilir olmasından yola çıkıldığında (Cialdini, 2017:32-34); söz konusu sorulara bir nebze de olsa cevap bulmak kolaylaşmaktadır. Çalışma, incelediği konu itibarıyla özgünlüğünü bu noktadan almakta ve terörist gruplar gibi illegal yapılanmalar özelinde hipotezini doğrulama amacını taşımaktadır. Çalışma kapsamında incelenen bölücü ve ayrılıkçı illegal yapılanma, PKK/KCK terör örgütü olarak ele alınmış ve ikna süreçleri adı geöen örgüt mensupları üzerinde uygulanmıştır.

Kısaca ifade etmek gerekirse devletler etki araçlarını kullanmak suretiyle güç parametrelerini belirlemektedirler. Güçlü devletin çıkarlarını gerçekleştirmek için, etki araçlarını en etkin şekilde kullanan devlet olarak görölmesi, abartılı olmayacaktır. Ancak devletlerin elindeki etki araçları bir köşede hazır bekleyen enstrümanlardan

oluşmamaktadır. Söz konusu araçlar devletler tarafından yaratılmaları halinde kullanılabilmekte ve iki temel kategoride ele alınabilmektedir. Birincisi realist paradigmanın klasiği olarak nitelendirilebileceğimiz sert güç şeklinde ifade edilebilen etki aracı diğer ise yumuşak güç diye tabir edilen etki araçlarıdır. Sert güç kapsamında kullanılan araçlar, başta askeri güç olmak üzere zorlayıcı enstrümanları kapsamına almaktayken; yumuşak güç bağlamındaki etki araçları ikna süreçlerine dayalı (persuasion) hususları barındırmaktadır (Bozdağlıoğlu ve Özen, 2004: 64-65). Söz konusu etki araçlarının bir devlet politikası biçiminde uygulanması, kısacası tezahürü ise kamu diplomasisi biçiminde gerçekleşmektedir. Geçmişte Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk yıllarında istimalet politikası olarak kullanılmış olan kamu diplomasisi kavramı "bir kimseyi, bir şeyi kabule yatkın hale getirmek, fethedilen yerlerdeki veya düşman topraklarındaki ahaliyi kazanma" şeklinde ifade edilmiştir (İnalçık, 2000: 453). Etimolojik açıdan incelendiğinde ise çeşitli sözlüklerde uyma, meyl etme, tatlı sözle kandırmaya çalışma, ikna etme (Meydan Larousse, 1979: 520), gönül çekme (Develioğlu, 1970: 551), cezbettirmek, meylettirmek (Yeğin, et.al., 1993: 475) gibi kavramlarla açıklanmıştır. Böylece devletler bir politik tercih olarak kamu diplomasisi temelinde yürütölen ikna faaliyetleri yoluyla çıkarlarını gerçekleştirme veya diğer bir ifadeyle kalpleri ve gönülleri fethetmek suretiyle düşman topraklarda dahi yürüttükleri politikalarda başarıya ulaşabilmektedirler. Netice itibarıyla terörlle mücadele faaliyetlerinde kamu diplomasisi uygulamalarının ikna süreçleri yöntemlerini uygulamak suretiyle olumlu ve sonuç alıcı biçimde kullanılabileceği değerlendirilmiştir.

Özü itibarıyla bu makale, yukarıda da bahsedildiği gibi, kamu diplomasisi uygulamalarının terörlle mücadele pratiklerinde bir karşılığı olup olmadığını araştırmayı amaç edinmektedir. Bunun için İçişleri Bakanlığı'nın merkezi denetim ve kontrolünde, Jandarma Genel Komutanlığı tarafından 2017 yılından itibaren yürütölen PKK/KCK ile mücadelede ikna süreçleri çalışmaları incelenmiştir. Böylelikle bu tür

merkezi bir koordinasyonla ilk defa, sistematik olarak ele alınarak icraata geçirilen ikna süreçlerinin, nasıl şekillendiği ve elde edilen kazanımların neler olduğu ortaya konulmaya çalıřılmıştır¹. Çalışmada kamu diplomasisinin etki araçları arasında yer alan ve hedef kitlenin ikna edilmesinde önemli rol oynayan; yerel kültür, ulusal ve uluslararası medya, ikna metodolojilerinin kullanılması ve ikna süreçlerine uygun bir teşkilat yapısı gibi hususlardan, ikna süreçleri uygulamaları kapsamında etkin olarak yararlanılmıştır.

Terörlle Mücadelede Kamu Diplomasisi Oluşum ve Uygulama Basamakları

Konuya tafsilatlı bir giriş yapmadan önce kamu diplomasisi kavramı ile terörlizm arasındaki ilişkiye, kısaca yapıtaşı olarak ifade edilen oluşum ve uygulama basamaklarına değinmek yerinde olacaktır. Kamu diplomasisinin terörlle mücadele mimarisinde altı adet oluşum ve uygulama basamağı bulunmaktadır. Bu basamaklar kavramın anlaşılması ve uygulanmasında kolaylaştırıcı rol oynamaktadır. Bunlardan ilk ikisi kamu diplomasisi için temel teşkil eden ve diğerlerine nispetle daha önemli olan *ekonomik altyapı* ile *kültürel altyapıdır*. Diğer dördü ise bu iki temel yapıtaşı üzerinde taşıyıcı kolonlar biçiminde ifade edilebilecek *iletişim ve medya*, *teknolojik altyapı* ve *mevcut teknolojiyi kullanabilme*, terörlle mücadelede kamu diplomasisi planlama ve uygulamaları için *uygun bir teşkilatlanma* ve ulusal ve uluslararası ortamda *ikna edicilik* olarak ifade edilebilir.

Devletler nezdinde; terörlle mücadele kapsamında ekonomik altyapı, kültürel altyapı ile birlikte daha önce de zikredildiği üzere, kamu diplomasisi uygulamalarının başarısı için en temel iki parametreyi oluşurmaktadır. Diğer dört unsurun başarılı şekilde uygulanabilmesi için maddi olanakların güçlü olması gerektiği aşıkardır. Örnek vermek gerekirse etkin bir kamu diplomasisi faaliyeti yürütebilmek maksadıyla

¹ Çalışmada kullanılan veriler İçişleri Bakanlığınca araştırmacılara sağlanan mülakat ve özeleştiri raporlarından istifade ederek ortaya çıkarılmış ve analiz edilmiştir.

güçlü bir teknolojik altyapıya sahip olabilmek ve kuvvetli bir teşkilat meydana getirebilmek için maddi olanakların geniş olması gerekmektedir.

Yine kültürel normların derinliği ve gelişmişliği terörizmle mücadelede kullanılan kamu diplomasisi uygulamalarında kolaylık sağlayan önemli bir faktör konumundadır. Örneğin Türk toplumunun kültürel dokusunda aile özel bir yere sahiptir. Özellikle Batı toplumlarında görülen, on sekiz yaşını dolduran çocukların aile ile ilişkisini sınırlandırması hususuna Türk toplumunda pek sık rastlanılmamaktadır. Aile içerisinde en sağlam bağlar özellikle anne ve çocuk arasında cereyan etmektedir. Sevgi, şefkat, huzur gibi kelimeleri bünyesinde barındıran anne ile çocuk arasında karşılıklı bağımlılık ilişkisi yoğun biçimde devam etmektedir. Son dönemde Diyarbakır'da çocukları terör örgütleri tarafından kandırılan/kaçırılan ailelerin inisiyatifi ile başlamış olan ve adına "evlat nöbeti" denilen olgu söz konusu kültürel öğelerin yansımından başka bir şey değildir (Gündüz, 2020). Ayrıca yine Türkiye'nin doğu ve güneydoğu bölgesine özgü bir anlayış olan, statü odaklı davranış kalıpları, güce sahip olanın gücünü sonuna kadar kullanacağına duyulan inancı işaret etmektedir. Statü odaklı yapılar gücü elinde bulundurandan beklentilerini de karşılamlarını talep ederler. Bu bağlamda, Devlet kurumlarının söz konusu gücü adaletli ve anlayışlı biçimde kullandıkları varsayımının terörle mücadelede uygulanacak kamu diplomasisi faaliyetlerine olumlu yönde katkı sağladığı görülmektedir.

İletişim ve medya; teknolojinin de sağlamış olduğu imkanlarla, hem yurt içinde hem de uluslararası ortamda, terörizmle mücadele sürecinde mesajların iletilmesinde kullanılan etkili bir enstrüman konumundadır. Örtük ve açık her türlü mesajın hedef kitleye ulaştırılmasında, yerine göre teknolojik altyapının desteği ile birlikte; basılı, işitsel ve görsel medya ile dijital medya platformlarının büyük rolü bulunmaktadır. PKK/KCK özelinde bu konu daha ziyade farklı bölgelerde farklı iletişim kanallarının kullanılmasını gerektirmiştir. Kırsalda bulunan teröristlerin akıllı telefon, televizyon ve internet gibi araçlara ulaşımının kısıtlı olduğu veya örgüt tarafından kullanımının yasaklandığı durumlarda;

mesajların yerel radyo kanalları ile açık veya örtük biçimde gönderilmesi sağlanabilmektedir. Bununla birlikte yurt içinde yerleşim yerlerinde, yurt dışında ise Suriye'de ve Irak'ın kuzey bölgesinde bulunan terör örgütü mensuplarının akıllı telefon, televizyon ve internet gibi iletişim araçlarına erişimleri kısıtlanılmadığı için açık veya örtük mesajlara maruz kalmaları daha kolay olmaktadır.

Böylece hem örgüt mensuplarının hem de aile ile yakın çevrelerini etkileyebilecek bahse konu mesajların, örgütün gerçekliğini aşğılamadan yalın bir dille, taraf tutmadan, belli öncüller tasarlanarak ve bir uyarıcı olarak elemanlara iletilme imkanı ortaya çıkmaktadır. (Kahneman, 2011: 52-58). Bu şekilde bireyin sevdiğini arkada bırakıp gittiği, hayatta kalma süresinin kısa olduğu organizasyonel yapıda kendisi için bir gelecek bulunmadığı gibi gerçekliklerin farkına varabildiği (Kahneman,2011:334-341) görülmüştür. Ayrıca örgüt yaşantısının yoksunluklarının basit ve çarpıcı bir dille anlatılacağı belgeseller ile duygulara hitap eden söylemlerin reklam panoları üzerinden aktarılması da terörizmle mücadelede kamu diplomasisi uygulamalarının kullandığı enstrümanlar arasında yer almaktadır (Yeni Şafak, 2019). Uyarıcıdan fakir bir çevrede yaşayan bireyde farkındalık oluşturabilmenin bir yolu da onu farklı öncüllerle kendi iç dünyasına yöneltmektir (Thaler ve Sunstein, 2009: 70-72). Bununla birlikte örgütten kaçıp yeni bir yaşam kuranların yaşadıkları süreçleri anlattıkları röportajların görsellerle desteklenmek suretiyle örgüt mensuplarına, yakın çevrelerine ve ailelerine ulaşacak şekilde yayımlanması, bir yandan örgütten kaçış mekanizmalarını desteklerken diğer yandan örgüte katılımların önüne geçebilmektedir (Sıkı, İlhan ve Güven, 2018b: 111-13).

Teknolojik altyapı ve mevcut teknolojiden yararlanma hususu da terörizmle mücadelede kullanılan kamu diplomasisi uygulama basamaklarından birisini oluşturmaktadır. Burada en önemli husus televizyon, radyo, internet gibi telekomünikasyon teknolojilerinden azami derecede istifade etme durumudur. Bu tür imkanların çok kısıtlı olduğu bölgelerde araçlar başta olmak üzere farklı kişi ve araçlardan istifade

ile haberleşme imkanları yaratılabilmektedir. Kamu diplomasisi uygulama basamaklarından bir diğeri de uygun bir teşkilatlanmanın varlığıdır. Bu itibarla icra edilecek kamu diplomasisi faaliyetlerinin kimler tarafından uygulanacağı ve başarılı ve etkin bir uygulama için nasıl bir teşkilat yapısına ihtiyaç duyulduğu önem arz etmektedir. Böyle bir yapı, Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde, alanında uzman personelden oluşan ikna süreçleri uzmanı (İSU) timleri adı altında teşkil edilerek, insan psikolojisinin temel özelliklerinden birisi olan karar süreçlerine nüfuz edebilecek şekilde ve yukarıda sayılan diğerk basamakları koordine edecek biçimde faaliyete geçirilmiştir. İçerisinde muhakkak bir kadın personelin bulunduğu İSU timleri, örgüt mensubu olan bireyi terör örgütünden kaçma davranışına yönlendirebilecek tutum ve davranış değişikliğine götürecekk süreçleri hazırlayan ve koordine eden kişilerden oluşmaktadır. İSU timleri sayılan faaliyetleri gerçekleştirebilecekleri bir hazırlayıcı eğitim programı takip etmektedirler. Jandarma Genel komutanlığı bünyesinde teşkil edilen İSU timleri ikna süreçleri uygulamaları kapsamında terörizmle mücadelede etkin rol oynamış ve oynamaya devam etmektedir (T.C. İçişleri Bakanlığı, 25/26.11.2019. Akşam Gazetesi, 2020 ve Sabah Gazetesi, 2019).

Terörizmle mücadele kapsamında kamu diplomasisi uygulama basamaklarının sonucusu olan ve bu alanda kamu diplomasisi uygulamalarının anahtarı konumunda bulunan ikna süreçleri aşaması çalışmanın odak noktasını teşkil etmektedir. Pratikte diğerk oluşum ve uygulama basamaklarıyla da etkileşimli olan ikna süreçleri aşağıda ayrıntılı biçimde ele alınmıştır.

İkna Süreçleri ve Terörizm

İnsan kaynağını hedef alan alternatif ve özgün çalışmalardan birisi terör örgütlerinde faaliyet gösterenlerin, ikna yöntemiyle terör örgütlerinden kopmalarını sağlamaktır. Kısaca ifade etmek gerekirse çalışmanın amacı şiddet gibi son derece sert ve yıkıcı bir aracın karşısına, ikna süreçleri gibi başlı başına asimetrik bir araç getirmek olarak ifade edilmektedir. En basit tanımıyla ikna; kişide

geçici süreli de olsa, tutum veya davranış değişikliği yaratabilen süreçtir (Ana Britannica, 1988: 504). Böyle bir bilişsel ve duyuşsal sürecin arzu edilen sonucu doğurabilmesi, ikna için seçilen öznenin bilişsel ve duyuşsal dünyasının temel özellikleriyle bilinen diğerk yöntemlerin birbiriyle uyumlu bir şekilde tasarlanarak kullanılabilmesine bağlıdır. Bu tür bir uygulama sürecini, herkes ve her durum için ortak çözüm yaklaşımıyla sonuca götürmek oldukça zordur. Bireyin ikna metodolojisinde izlenen yolun en belirgin özelliği, tamamen kişiye özel olarak tasarlanmış süreçlerden oluşmasıdır. İkna edilecek kişiye özel tasarlanan bu modeli birey, uygulamada kendisine çok yakın ve normal olarak benimsemekte, bir aşamadan sonra artık olaylar bireyin kendi tasarladığı bir sürece dönüşmektedir (Cialdini,2016).

Çalışmanın merkezindeki özne insan olduğu için ikna süreçleri analizinde öncelikle analiz edilmesi gereken iki husus bulunmaktadır. Bunlardan birincisi; insanı kuşatan çevredeki hangi unsurların, bireyin terör örgütlerine katılmasını kolaylaştırdığı veya bireyi örgüte yaklaştırdığıdır. Bu etkenler bireyi örgüte çeken sebepler olarak değerlendirilmiştir (Vergani, Iqbal, Ilbahar ve Barton, 2018:8-11). Bireyi örgüte çeken sebepler ortaya konabildiğinde, bireyin katılım motivasyonunu anlamak kolaylaşmaktadır. Dahası birey neden örgüte katılıyor sorusunun bugüne kadar sosyal ve akademik çevreler tarafından dile getirilen yanıtlardan daha farklı ve değişik cevapları olduğu görülmüştür. Bireyi örgüte çeken sebepler tüm yalınlığıyla ortaya konulmaya başladığında iki temel sorun alanı da belirgin biçimde ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu alanlardan birisi bireyin gelişim psikolojisi kapsamında kişinin içinde bulunduğu evreden kaynaklanan temel psikolojik etkenlerdir (Vergani, Iqbal, Ilbahar ve Barton, 2018:11).

Bu çalışmada ele alınan öncelikli hedef kitle ergenlik ve geç ergenlik dönemi olarak tanımlanan 13-25 yaş arasındaki ergenlerdir. Bu nedenle ergenin örgüte katıldığı dönem itibarıyla içinde bulunduğu psikolojik sürecin özelliklerinin nasıl ve hangi temalarla istismar edildiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu özümleme

yöntemiyle bireyi örgüte çeken bireysel ve çevresel faktörler anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu noktada ikinci alt inceleme alanı olan *çevresel özelliklere* de bakmak gerekmektedir (Doosje, Moghaddam vd.,2016:81). Çevresel özellikler de kendi içinde birincil çevre ve ikincil çevre olarak iki kategoriye ayrılmıştır. *Birincil çevre* ya da en yakın çevre olarak tanımlanan çevre kolaylıkla öngörülebileceği gibi aile, çok yakın çocukluk arkadaşı, derin duygusal bağla bağlanmış akrandır. *İkincil çevre* ise aile dışında kalan, okul, akrabalar, akran etkileşiminin yoğun yaşandığı çevre olarak ele alınmaktadır.

İkinci husus ise bireyin terör örgütünün hakim olduğu fiziksel ve zihinsel çevreden kaçıp, normal hayatına geri dönememe hususudur. Bu konuda alanda yapılmış tespitlerin genelde vurguladığı konular neredeyse ortaktır. Fakat bu tespitler yüzeysel ve mekanik bir örgütsel davranış sayılıştından istifade edilerek ortaya konulmuştur. Çalışmamızda elde ettiğimiz bulgular bize, birey ve grup gibi iki temel aktör arasındaki etkileşimin farklı yönlerini göstermiştir. Özellikle terör örgütlerinin oluşturdukları örgütsel işleyiş ve rutinlerin birey üzerinde oluşturduğu etkinin sonucunda, bireyin deneyimlediği bilişsel ve duyuşsal süreçlerin özelliklerini daha detaylı görebilme imkânı elde ettiğimizden, bireyi örgüt içinde tutan sebepler daha anlaşılır ve zengin bir repertuvara oturtulabilmiştir.

Bu iki husus aynı zamanda bireyin örgüte yakınlaşma ve katılım sebeplerini açığa çıkarmayı kolaylaştırarak, bireyi örgüt içinde tutan mekanizmayı daha anlaşılır hale getirdiğinden, örgütün iç dinamiklerine yaklaşma imkânı artmaktadır. Bu da bize örgütü daha iyi tanıma ve zihinsel süreçlerine nüfuz edebilme olanağı vermektedir.

Temel Problematik, Varsayımlar ve Bulgular

Şiddet gibi son derece sert, tahripkâr, korkutucu, endişe ve paniğe sevk edici, güçlü ve etkili bir araç karşısına çıkarılan ve şiddetle mukayese kabul etmeyecek kadar yumuşak ve askeri olmayan bir araç olan ikna süreçlerinin, güvenlik kuvvetleri tarafından etkin bir şekilde kullanılması aslında yumuşak güç unsuru olan kamu diplomasisi

yöntemlerinin söz konusu alanda işlevselliğini koruduğunu göstermektedir. Bunun en temel sebebi insan unsurunu içerisinde barındırmasıdır. Terörizmle mücadele üzerine teşkil edilecek ikna yöntemleri, aynı zamanda terör örgütlerinin varlıklarını mümkün kılan insan unsurunun hangi nedenlerle terör örgütlerine katıldıklarını, hangi gerekçelerle terör örgütlerinde kalmaya devam ettiklerini ve neden terör örgütlerinden ayrılmak istediklerini de ortaya çıkaracaktır. Bu durum grup süreçleri kadar, bireyin motivasyon unsurlarını ortaya çıkaracak alanların çalışılmasını kapsayacak şekilde bir araştırma tasarımına ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Terör örgütlerinin en önemli kaynaklarından birisi olan insan unsuru, terörizmle mücadele kapsamında, terör örgütlerinin işleyişlerinin sekteye uğratılmasında önemli bir alanı oluşturmaktadır.

Araştırmanın başlangıcından itibaren; terör örgütlerine katılıma imkân sağlayan, fakat işlevsel olan illegal mekanizmalar bulunduğu ve bunların katılımlarda önemli işlevlere, rollere ve görevlere sahip olduğu görülmüştür. Ancak, bu illegal eleman temin yapılanmasının varlığı karşısında, bugüne kadar; merkezi bir sistem ve yapıyla yürütülmesi hiç denenmemiş bir yöntem olarak, terör örgütlerinden kopmayı kolaylaştıracak ikna süreçleri uygulamaları adlı bir mekanizma kurulduğunda, bu mekanizma yoluyla, terör örgütü mensubu bireylerin, örgütlerden kopmalarının mümkün olacağı varsayımı, çalışmaların asıl başlangıç noktası olmuştur. Gelineen noktada bu çalışmada gözlemlenen, kopuş mekanizmalarının bireyin örgütten kopuşunu sağladığı gibi grup dinamiklerini ve örgütsel uyumu da tahrip edebilmekte olduğudur.

Grup dinamiklerinin ve grupların çevre ile olan etkileşiminin analizi; sadece güvenlik alanında değil, terörizmle mücadelenin ana alanları olan sosyal, ekonomik, siyasi, psikolojik ve kültürel alanlarda da problemin farklı yönlerinin tanımlanmasına olanak sunmaktadır. Grup dinamikleri ve etkileşim süreçleri; terör örgütlerinin zihinsel ve fiziki çevrelerinin anlaşılmasını, değişkenler arasındaki ilişkilerin yönünün ve şiddetinin ortaya konulmasını sağlar. Bu yaklaşım sonuçta bu tür örgütlerin içinde

bulunan bireyin; nasıl bir fiziksel ve zihinsel çevreyle kuşatılmış olduğunu anlamayı kolaylaştırır. Çünkü terörist olarak tanımlanan birey kendisini kuşatan çevrenin eseri ve esiridir. Terörizmle mücadelede amaca uygun olarak belirlenecek hal ve hareket tarzlarının esasını, bireyi ve grubu kuşatan çevre hakkında yapılan analizlerden elde edilen sonuçlar oluşturmaktadır. Bu yolla problemin sadece bir değil, birden fazla yönü hakkında veriyle yönlendirilen bir çalışma yürütmek tercih edilen yöntemlerden birisi olmuştur.

Bu çalışmanın özgünlüğü ve ayırt ediciliğini pekiştiren özelliklerinden birisi; bireyi merkeze alarak, bireyi kuşatan zihinsel ve fiziksel çevre etkilerinin incelenmiş olmasıdır. Söz konusu çalışma; kurumsal destekle, tamamen özgün verilerden yola çıkarak, yatay toplum ve yatay örgütlenmenin temel yetenek ve becerilerini kullanarak, Türkiye'nin sosyal, ekonomik, siyasi, psikolojik ve kültürel özelliklerine özgülenerek, birey düzeyinde elde edilecek kazanımların yatay ağlar vasıtasıyla diğer analiz birimleri ve düzeylerinde birim ve düzey uyumlu kazanımlara dönüştürülmesi temel varsayımı üzerine kurulmuştur. Çalışmanın diğer varsayımlarından birisi terörizmle ilgili araştırmalarda birey, grup veya devlet düzeylerinde yapılmış kısıtlı analizleri derinleştirerek, farklı aktörlerin etkileşimi sonucu şekillenen güvenlik ortamında; hem analiz düzeyleri, hem de analiz birimleri arasındaki örüntüyü daha belirgin ve ölçülebilir yapabilmektir. Bu örüntünün anlaşılmasında; terör örgütlerine katılım, örgütte yer alma ve örgütten ayrılma süreçlerine ilişkin analizlerin yapılması yöntemi benimsenmiştir. Örgütten kopuş süreci tasarımı, yapılan analizler sonucu elde edilen bulguları kullanmanın, rasyonel bir başlangıç noktası olduğu düşünölmüştür.

Söz konusu hususlar ışığında yapılan araştırmalar çerçevesinde, PKK/KCK terör örgütüne yönelik izlenecek terörizmle mücadele yöntemleri kapsamında; merkezde insan unsuru esas alınmak kaydıyla PKK/KCK özelinde, bir terörizmle mücadele yöntemi olarak kamu diplomasisi ve ikna süreçleri metodolojisi tasarlanmıştır. Bu

amaçla toplamda 387 mülakat ve özeleştiri raporu² ile örgüt mensuplarına ait günlükler ve örgüt içi haberleşme kaynakları³ içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Özellikle özeleştiri raporları bireyin kendisi tarafından kendi el yazısıyla hazırlanan zihinsel ikrar ve itiraf belgeleri niteliğindedir. Birincil kaynakların analizi esnasında elde edilen bilgilerden yola çıkarak üç ana aşamanın daha detaylı araştırılarak anlaşılabilieceği görölmüştür. Bu aşamalar, PKK'ya katılım, örgütte kalma ve kopuş dinamikleri olarak belirlenmiştir. Kaynaklarda; bireyin örgüte katılma nedenlerinin, örgütte kalma ve örgütten ayrılma motivasyonlarının neler olduğunu tespit etmeye elverişli, zengin verilerin olduğu tespit edilmiştir.

Bu noktada terör örgütü tarafından örgüte katılan bireyin anlam dünyasını şekillendiren söylemler, mitler ve sloganlar ile örgüt kimliği inşa süreçlerinin tespit edilmesiyle ikna edilecek bireyin zihinsel altyapısının anlamlandırılmasına çalışılmıştır. Burada ortaya çıkarılan hususlardan ilki kişinin uğruna kendisini feda etmesi gerektiği söylenen sözde önderlik kavramının ulviliği üzerine kurulmuş olduğu gerçeğidir. Bununla birlikte terör örgütü tarafından teröristlerin dış dünyayla iletişimini kesmeye çalışarak kendi alternatif gerçeğliğini yaratması hedeflenmektedir. Dış dünyadan haber alınsa bile alınan haberler; orada, dışarıda, yani öteki alanda, gerçeğleşen olgular olarak örgüt doktrini ve perspektifi doğrultusunda yorumlanıp açıklanarak; örgüt elemanlarının zihin dünyasında umutsuzluk ve örgüte yönelik şüphelerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Örgüt mensuplarının planlı ve sistematik olarak yetersizlikleri üzerinden

² Özeleştiri raporları, PKK'nın kendi bünyesinde kişinin örgüt içerisindeki varlığını sorguladığı, yanlışları ve hatalarını yazıya dökerek kendisini eleştirdiği bir mekanizmadır. Bu yöntemle birey kendisine yabancılaştırılarak, örgüte sorgusuz bir şekilde itaat etmesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Temel mekanizma; ortaya çıkan aksaklıkların, eksikliklerin ve başarısızlıkların bireyden kaynaklandığı algısının kişide oluşturulmasına dayanmaktadır. Böylelikle hata yapan birey yüzünden örgüt zarar görmüştür duygu ve düşünçesi, kişide tesis edilmeye çalışılmaktadır.

³ Mülakat, özeleştiri raporları, günlükler ve örgüt içi haberleşme kaynakları projenin ilk uygulayıcısı olan Jandarma Genel Komutanlığı tarafından sağlanmıştır.

aşağılanması suretiyle kişide sürekli bir suçluluk duygusu oluşturularak; bireyin kendine güven duygusu sekteye uğratılmaktadır. Korku psikolojisini hakim kılmak suretiyle yapılacak en ufak hatanın dahi harekete ihanet etmekle cezalandırılacağı defalarca söylenmektedir. Terör rgt tarafından verilen görevlerin ölüm kalım meselesi olduğu elemanların bilinçaltına işlenmektedir. rgttn zlmeleri önlemek için yaratılan korku psikolojisinde hakim düşünce olarak; teslim olanların devletin işkencesine maruz kaldığı, tecavüze uğradıktan sonra ldrldğı ve cesetlerinin teşhir edildiği gibi hususlar üyelerin hafızalarına kazanılmaktadır.

Eski yaşantılardaki ilişkilerin sürdürülmesi yasaklanmakta, örgüt dışı medya aygıtlarına ve kaynaklarına ulaşım engellenmektedir. Bununla birlikte sadece örgütün uygun grdğı medya ve iletişim araçlarına izin verilmektedir. Örgüt içerisinde üyelerin birbirlerini gözlemesi ve kontrol etmesi amacıyla ihbar (jurnal) sistemi oluşturularak aykırı ve muhalif görülen duygu, düşünce ve hareketler liderlere raporlanmaktadır. Örgüt içerisindeki özeleştiri mekanizması kişilerin kimliğini zedeleyecek biçimde işletilmektedir. İdeolojik tartışmaları içeren ifadelerden oluşan klişe bir dil kullanılmaktadır. “Burjuva zihniyeti”, “feodal kişilik/karakter”, “sömürgeci zihniyet” ve “kle zihniyeti” gibi kavramlarla karmaşık olay ve olguları bu Şekilde kalıplaşmış bir dil ile ifade etme yoluna gidilmektedir.

Kullanılan rgt jargonu üyenin kendisini özel hissetmesine ve kendisini genel toplumdan ayırmasına yardımcı olmaktadır (Becker, 1975:4-5). Dolayısıyla rgte yeni katılanların örgüt içerisinde kullanılan bu yüklü dili anlamakta zorlanmaları sağlanmakta, dili anlamadaki zorluk ve aşına olamama durumu ise yeni gelenin ilk anda zihinsel bir karışıklık içerisine girmesine neden olmaktadır. Yeni yeler bu anlamadıkları dili olduğu gibi kabul etmeleri gerektiğine inanmakta ve bir süre sonra eski üyelerin yaptığı biçimde bir davranış kalıbı sergilemelerine yol açmaktadır. Örgüt bu Şekilde elemanları arasında zoraki bir uyum davranışının ortaya çıkmasını sağlamaya çalışmaktadır. Örgüt direnme, katlanma ve zafer metaforlarını (Lakoff ve Johnson, 1984: 43-46),

Örgüt içerisindeki olumsuz koşulları, üst üste alınan yenilgileri, başarısızlıkları anlamlandırmada zafere giden yolun ispatı olarak sunmaktadır. Başarısızlıklar ve yenilgileri yansıtn durumu “zaferlerin acı çekilmeden kazanılmadığı” metaforu ile açıklamaya ve mantıklı hale getirmeye çalışmaktadır. Tüm yenilgileri ve başarısızlıkları içeren süreci ise “direnış” metaforu ile ilişkilendirmektedir. Direnişin yeterince gelişmesinin ardından ödül olarak zaferin geleceğini ifade ederek üyelerine ve kendisine destek veren kitlelere “fedakarlık-direnış-zafer” üçlüsü ile mesaj vermeye, geçmiş başarısızlıkların üstünü örtmeye ve geleceğe dair ümitleri canlı tutmaya çalışmaktadır (Sıkı, İlhan ve Güven, 2018b: 70-71).

Elde edilen ilk bulguların, özellikle radikalleşme literatürünün temel varsayımlarını yanlışlar nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Anılan literatür genelinde yapılan tartışmalarda, bireyin örgüte katılmadan önce radikalleştiği Şeklinde bir yaklaşım olduğu grlmektedir. Oysa PKK/KCK özelinde yapılan bu çalışma aslında bireyin örgüte katılmadan önce radikalleşmiş olmak bir yana, örgüt ve ideolojisi hakkında bile yeterli bir bilgisinin bulunmadığına göstermektedir. Bu erevede, PKK'nın eleman temin yönteminde, kişinin radikalleşmesi sağlanmadan farklı yöntemlerle anlık ve hızlı metotlarla örgüte katılımlarının sağlandığı tespit edilmiştir. Bu noktadan hareketle, bireyin örgüte katıldıktan sonra en az altı aylık bir örgütsel eğitime maruz kalmasıyla beraber radikalleşme sürecine girdiği ve kendisine dışarıdan yüklenen (introject) ideolojik eğitimi, ie yansıtmaya başladığı tespit edilmiştir. Böylece rgt mensubu bireyin, örgüt içinde bulunmasına rağmen, zihinsel çevresinin kaçma davranışını tetikleyecek uygun uyaranlarla Őekillendirildiđi takdirde (ikna süreci uyaranları) rgttn kaçmaya kendiliğinden karar verebileceği yönünde, temel bir varsayım ne sürülmüştür (Fexeus, 2017:35-39). Anılan dokümanların analizi neticesinde örgüt içerisinde faaliyet gösteren ergenlik ve geç ergenlik dönemindeki gençlerin, örgüte katıldıktan kısa bir süre sonra aslında rgttn ayrılmak istedikleri tespit edilmiştir. Yapılan alışma ışığında örgüt

lemanlarının PKK'ya katılımını mümkün kılan bireysel faktörler ile kişinin içerisinde bulunduğu çevrenin bu durumu pekiştiren hususlar, Tablo-1'de gösterilmektedir.

ÖRGÜTE KATILIM SÜRECİ	
Kendiliğinden/Bireysel Faktörler	Pekiştirici Faktörler
Ergenlik	Akran etkileşimi
Aitlik duygusu ihtiyacı/güvenlik ihtiyacının karşılanması	Terör örgütünün şehir yapılanması
Ailesel sorunlar	Kapalı sosyal hayat
Yoksunluk hissi	Sınırlı yaşam alternatifleri
Önemli olma ihtiyacı	Eleman temin ağı
Kimlik arayışı	Kalabalık aile yaşantısı ve ailevi sorunlar
Eğitim eksikliği	Örgütün alternatif yaşam sunumu
Öğrenilmiş çaresizlik	Ötekileştirme
Yanılsamalı mağduriyet hissi/adalet duygusu arayışı	Geçiş bölgelerindeki ⁴ yaşam (Örneğin; İstanbul/İkitelli, Bağcılar, Güneş Mahalleleri)
Değer sistemi eksikliği	Çözüm süreci
Takdir edilme arzusu/macera arayışı	Rol model yapısının sınırlı olması
Düşük sosyo-ekonomik yapı	Örgüt tarafından düzenlenen kültürel faaliyetler, festivaller
Yabancılaşma	DEAŞ'a karşı savaşma

Tablo-1 Terör Örgütüne Katılım Süreci (Sıkkı, İlhan, Güven, 2018a:36)

⁴ Geçiş bölgesi kavramı Shaw ve McKay'in köşe taşı çalışmaları olan Chicago araştırmasından mülhem olan bir kavramdır. Orijinal çalışmada "transition zone" olarak ifade edilen kavramın işlevini hala korumakta olduğu görülmüştür. Çalışma kapsamında bu bölge kişinin geldiği şehirde, iş imkânının en çok olduğu merkezi bölgelere yakın alanlarda, vasıfsız işlerde çalışırken ucuza barınabildiği ve yaşamını kolay idame ettirebildiği alanları temsil etmektedir.

Örgüte katılanların büyük çoğunluğunda, örgüte katılmaya karar verdikleri anda PKK/KCK terör örgütünün sözde savunduğu ideoloji, örgüt içindeki yaşam koşulları ve örgütsel davranışın temel özellikleri hakkında hiçbir bilgilerinin olmadığı teslim olan teröristlerin mülakat ve özeleştiri raporlarından anlaşılmaktadır. İdeoloji, örgüte katılım sonrasında özellikle dışa tamamen kapalı ortamlarda icra edilen ve kış kampı olarak adlandırılan eğitim dönemiyle başlayan radikalleşme sürecinde birey için anlam ifade etmeye başlamaktadır.

Örneğin; 2015 yılından itibaren örgüte katılanların %90'a yakını ilkokul veya ortaokul mezunu ya da ortaokul terktir. Katılım ağırlıklı olarak 16-19 yaş civarı arasında gerçekleşmektedir. Katılanların çoğunluğunun günlük işlerde çalışmakta olduğu, düzenli bir işe sahip olmadıkları, iş anlamında belli bir konuda yetkinleşmedikleri, uzmanlaşmadıkları ve eğitim görmedikleri anlaşılmakta olup, ikamet ettikleri yere yakın bölgelerde çalıştıkları gözlemlenmiştir.

Yukarıda ifade edilen bu çevre içinde örgüte yaklaşan bireyin, aidiyet ve kimliğini şekillendirmede karşılaştığı ilk kurumsal yapı örgüt sistemidir. Bireyin o güne kadar olan yaşamında, bireye düzenli bir değer sistemi sunan ilk yapı "terör örgütü" olarak ortaya çıkmaktadır. Ortaokul sonrasında bu kişilerin devletin kurumsal yapılarıyla olan mesafelerinin arttığı, devletin sosyal kurumları tarafından sunulan hizmetlere ve imkânlarla erişimlerinin zayıfladığı anlaşılmıştır. Moratoryum süreci gibi oldukça değişken ve kırılğan bir dönem geçiren ergen, bu arada taleplerine yakın ve arayışlarına cevap verdiğini düşündüğü yapılara yönelebilmektedir. Diğer taraftan ergenin geçirdiği bu dönem, örgüt tarafından çevrede hazır bulundurulan farklı mekanizmalarla istismar edilmektedir. Örgütten kopuş sürecinin altyapısını hazırlayan ve ikna süreçleri metodolojisinde kullanılan faktörler Tablo-2'de gösterilmektedir.

Tablo-2 Örgütten Kopuş Süreci (Sıkı, İlhan, Güven, 2018a:61)

ÖRGÜTTEN KOPUŞ SÜRECİ	
Kendiliğinden/Bireysel Faktörler	Pekiştirici Faktörler
Örgütte aradığını bulamama	Aile özlemi
Koşulların zorluğu ile baş edememe	Örgüt içi adaletsizlik
Ölüm gerginliği ve korkusu	Operasyonlar
Kişisel bekanın öncütllenmesi	Eğitim süreçlerinin kısılması
Şüphencilik	Özeleştiri mekanizması
Tükenmişlik	Lider kadronun çelişkili ve imkân-kabiliyetler dışında taleplerde bulunması
Örgüte aidiyet gerçekleştirilememesi	Örgüt içi sosyal bağ kurulamaması; mekanikleşen ilişkiler
Motivasyon eksikliği	Fiziksel zorluklar; örgüt içi yaşanabilir bir ortam eksikliği
Yabancılaşma	Rol model yapısının eksikliği
İdeolojik bir temele sahip olmama	Örgütsel hafızanın süreklileştirilememesi

İkna süreçleri çalışmasının temelinde örgüt elemanı ile bir şekilde irtibat sağlanması hususu yatmaktadır. Örgüt mensubu birey ile irtibat sağlandıktan sonra ikna süreçleri yönetimine geçiş yapılmaktadır. Bu safhadan itibaren bireyin kişilik özellikleri, aile yapısı, yetiştiği ortam, içerisinde yer aldığı örgütün grup psikolojisi gibi tüm hususlar kullanılarak söz konusu irtibat devam ettirilmektedir. Burada da ilk öncelik “normal”in gücünü kullanmak ve duygulara hitap etmektir. Çünkü normal tüm insanlar için güçlü ve caziptir (Kahneman, 2011: 179-184). Yaşam tüm toplumlarda sıradan ve birey için “normal” bir olgu olarak kabul edilirken “ölüm” sıra dışı ve normal ötesi bir kavram olarak kabul edilir. Terör örgütü ölümü normal durum kategorisine sokmaya gayret etmekte, varoluşu öldükten sonra geriye kalacak sözde kahramanlık hikayeleri ile anlamlandırmaya çalışmaktadır (Becker, 1975:169). Böylece gençlere yaşamı değersizleştirerek ölümsüzlüğün ancak ölmekle mümkün olabileceği bir hayat vadetmektedir. İnsanın yaratılışına ve fitratına aykırı olan bu hususun yerine yaşam ve yaşamın kutsallığı olgusu ikna süreçleri tasarımının merkezine oturtulmakta ve süreç bu olgu üzerine inşa edilmektedir.

Yine normalin gücü olarak aile kavramı kullanılarak ailenin birey için önemi vurgulanmaktadır. Özellikle annenin aile içerisindeki pozisyonu, anne-evlat ilişkisi bu kapsamda ele alınan önemli bir unsur olmaktadır. Çünkü aile kişinin bastırıldığı geçmiş yaşamındaki rollerin ve değerler sisteminin yeniden canlanmasında, halihazırdaki örgüt değerleri ile rekabet etmesinde ve örgüt ortamının memnuniyetsizlik yaratmasında etken konumdadır. Örgüte katılım öncesinde örgüt mensubunun ailesi ile duygusal bağlarının olması ve özellikle erkek örgüt mensuplarının annelerine, küçük kardeşlerine ve bilhassa kız kardeşlerine karşı belirgin bir sorumluluk duygusu içerisinde bulunmaları yapılan analizler sonucu ortaya çıkan çarpıcı bir gerçekliktir. Bu minvalde, başta anne olmak üzere örgüt mensubuna geri dönme konusunda yönlendirici telkinlerde bulunulması,

bireyde örgütten ayrılma kararının oluşmasını tetiklemektedir. Annenin, özlemini, beklentisini ve mutsuzluğunu yansıtarak teröriste vicdani sorumluluk yüklemesi olgusunun, tablo-2’de belirtilen diğer faktörlerin varlığı ile birleşmesi sonucunda örgütten duygusal ve müteakiben fiziksel kopuş sürecinin başladığı görülmektedir (Demir, 2020 ve Köklü ve Taş, 2019).

Örgütün, örgüt mensupları üzerinde gerçeklikten uzak biçimde kurguladığı sanal dünya ikna çalışmalarında kullanılacak önemli psikolojik alanlardan birisini oluşturmaktadır. Bu nedenle bireyi gündelik hayatın gerçeklerini kullanmak suretiyle hayatın olağan akışına çekebilecek konuşmaların etkili olduğu düşünülmektedir. Burada örgütün bireylere dikte ettirdiği kurgu dünyasındaki çelişkilere atıf yapılarak ikna faaliyeti kuvvetlendirilmektedir. Söz konusu süreçte yalınlık ve doğruluk iki önemli unsur teşkil etmektedir. Ayrıca örgüt, elemanlarını işlevsizleştirmek amacıyla özeleştirme mekanizması biçiminde bir sistem ortaya koymuştur. Bireyin koşulsuz itaatini ve sorgulamadan biat etmesini amaçlayan özeleştirme mekanizmasının örgütün alt kadroları tarafından sorgulandığı ve Z kuşağı olarak nitelendirilen elemanların örgütün yıllardır ortaya koyduğu değer kodlarını zihinsel referans kaynağı olarak içselleştirilemediği yapılan analizler neticesinde ortaya çıkmıştır.

Örgütten kaçma ve örgütü terk etme faaliyetleri zihinsel süreç ve eylemsel süreç olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır. Bu faaliyet sırasında tahmin edilebileceği gibi öncelikle tutum değişikliği sonra da davranış değişikliği yaratılmaya çalışılmaktadır. İlk aşama olan zihinsel süreç kişinin zihninde çeşitli uyaranlar yoluyla kaçmaya ilişkin düşüncelerin oluşturulması ya da halihazırda zihinde şekillenen kaçma eğiliminin öncellenmesi biçiminde uygulanmaktadır. Örneğin, örgütün elemanlarına zorla dayatmış olduğu hayat tarzının gerçekliğini sorgulatacak ve yarattığı yaşam kodlarının gerçek yaşam koşullarına uymadığını hatırlatacak bir mesaj oluşturularak; bireyin zihninde bir kaçma

düşüncesi meydana getirilebilmektedir (Gladwell, 2001:151-155).

Yapılan analizlerin neticesinde örgütün içerisinde bulunduğu koşullar dikkate alındığında özellikle ergenlik ve geç ergenlik döneminde bulunan grup arasında kaçmaya yönelik zihinsel tasarımların mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Bunun temel sebebinin örgütün elemanlarının beklentilerini karşılayamaması ve bu durumun birey üzerinde hayal kırıklığı yaratması olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda örgütün sıklıkla dile getirdiği “devlet bizi sömürüyor” algısı yerini “örgüt bizi sömürüyor” düşüncesine bırakmaktadır. Kişilerin örgüte katılmadan önce hayal dünyasında canlandırdığı örgüt gerçeği, kişide katılımın ardından yerini farklı fikir ve düşüncelere bırakmakta, bu tür farklılıklar da bireyin yaşamını sorgulamasına yol açmaktadır. Böyle bir durum, bireyin aile özlemini tetiklemekte ve eski hayatına dönüş arayışına yol açmaktadır. Teslim olan veya yakalanan teröristlerin mülakat ve özeleştiri raporlarında sıklıkla tekrarlanan husus birçok teröristin örgütten kaçma düşüncesine sahip olduğu ancak örgütten duydukları korku nedeniyle kaçma eylemini gerçekleştiremedikleri yönündedir. Ancak kişide kaçma niyetinin oluşturulması ya da tetiklenmesi neticesinde, bireyin zihninde eylemi gerçekleştirebileceğine yönelik somutlaştırma işlemi yapılmaktadır. Böylece örgüt mensubunun örgütten kaçıp kurtulabileceği yönünde kişinin ikna edilme süreci başlamış olmaktadır.

Yine mülakat ve özeleştiri raporlarının incelenmesi neticesinde örgüt içerisinde kaçma düşüncesine sahip olanlar arasında bir iletişim ağı bulunduğu tespit edilmiştir. Örgütten kaçmayı başaran teröristin yine bu yönde niyeti olan teröristler üzerinde motive edici bir etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Bununla birlikte örgütün elemanları üzerinde izole bir ortam sağlayamadığı ve örgüt gruplarının bilgi almak amacıyla bir şekilde ulusal basını takip ettikleri tespit edilmiştir. Bu şekilde her ne kadar örgüt kaçanların yakalandığı ve infaz edildiği şeklinde propaganda faaliyetinde bulunsu da açık kaynaklardan doğru bilgilere ulaşma olanakları yaratılmaktadır (Sıkı, İlhan ve Güven, 2018b: 122-126).

İkna süreçleri örgüt mensubunun örgütten ayrılmasıyla son bulmamaktadır. İkna süreci aslında kişinin topluma yeniden entegrasyonunun amaçlandığı bir de-radikalizasyon süreci olup kişinin müteakip hayatını da içerisine alan kapsamlı bir yaklaşım ortaya koymaktadır. Bu itibarla ikna için temasa geçilen kişinin döndükten sonra nasıl bir hayat sürdürmeyi arzu ettiğinin de bilinmesi önem arz etmektedir. Çünkü örgütü kendisi için alternatif yaşam alanı olarak gören kişinin, örgütten ayrıldıktan sonra örgütten uzak kalma için geleceğe dair umuda, hayatını anlamlı kılacak bir motife ihtiyacı bulunmaktadır. Bunlar sağlandığı takdirde kişinin örgütten kopuşu daha sağlam temeller üzerine oturmuş olacaktır. Devletin söz konusu şahıslara sahip çıkması ve yeni bir yaşantı tesisinde kendilerine destek olması, örgütün hakim olduğu bölgelerdeki alternatif yaşam alanı olma halini de ortadan kaldıracaktır. Bu bağlamda ikna süreçlerinin; örgüte katılımların önüne geçme, örgüte yeniden katılmamaya ikna edilecek gruba yönelik önleyici mekanizmalar geliştirme ve son olarak da örgütten kaçmaya karar vermiş bireyin örgüt sonrası yaşamının tesisi şeklinde üç farklı entegrasyon boyutu bulunmaktadır (Sıkı, İlhan ve Güven, 2018b: 166-169).

Sonuç

Bu çalışmanın genel hedefi, iki ayrı uçta yer alan olan kamu diplomasisi ile terörizm arasındaki asimetrik ilişkinin bir neticeye ulaşım sağlayamayacağını sorgulamak olmuştur. Devletin güvenlik aygıtının bir yandan sert güç unsurlarını terörizmle mücadelede kullanmaya devam ederken; eş zamanlı ve eş güdümlü olarak ikna süreçleri uygulaması çalışmasının, beklenenin tersine örgütten kopuşları hızlandırdığı ve adeta bir katalizör görevi görerek, örgüt içerisinde kaçma düşüncesini yapılabılır kıldığı ve kolaylaştırdığı ortaya çıkmıştır. Temel problematiğini yumuşak gücün bir unsuru olan kamu diplomasisi ve ikna süreçlerinin, sert güç unsuru olan terörle mücadelede kullanılıp kullanılmayacağı üzerine kurgulayan çalışma; PKK/KCK terör örgütü özelinde yaklaşık üç yıllık bir uygulamanın analizi

sonucu ortaya çıkmıştır. Burada kamu diplomasisinin terörizmle mücadelede sırasıyla ekonomik ve kültürel altyapı, iletişim ve medya, teknolojik altyapı, uygun teşkilatlanma ile ikna süreçleri faaliyeti olmak üzere altı adet oluşum ve uygulama basamağı olduğundan hareketle son basamak olan ikna süreçleri ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Çalışmanın başlangıç noktasını, PKK/KCK terör örgütünün içerisinde bulunduğu konjonktürel durum da gözetilmek suretiyle bireyde, örgütten kopuş olgusunun ikna süreçleri uygulamasıyla sistematik biçimde desteklenmesi oluşurmaktadır. Ayrıca çalışmanın odak noktasını birey oluşturduğu için bilimsel anlamda sosyal psikoloji yaklaşımlarının kullanılması ve yatay ağların oluşturulması suretiyle ikna süreçleri metodolojisi geliştirilmiş ve örgüte karşı uygulanmıştır. Bu şekilde ortaya çıkan asimetrik güç ilişkisi örgütün dengesini bozarak tedbir geliştirme kapasitesini sekteye uğratmıştır. Aradan geçen süreç içerisinde ortaya konulan istatistiklerin sonuçları çarpıcı olmuş ve Türkiye’de 2016 yılı ile 2020 yılı arasında teslim olan 1193 PKK/KCK üyesi teröristten 694 tanesi ikna yoluyla örgüt dışına çıkarıldığı tespit edilmiştir (Akşam Gazetesi, 2020 ve Milliyet Gazetesi, 2020)⁵. Netice itibarıyla kamu diplomasisi oluşum ve uygulama basamaklarına uygun olarak icra edilen terörizmle mücadele faaliyetlerinde ikna süreçlerinin etkili bir araç olduğu ve devletler bakımından asimetrik kazanımlara yol açtığı somut şekilde görölmektedir.

---

⁵ İkna süreci altında 2016 yılında 79, 2017 yılında 105, 2018 yılında 165, 2019 yılı içerisinde 273 kişi teslim olurken 2020 yılının ilk dört ayında 72 kişi ikna edilmek suretiyle güvenlik kuvvetlerine teslim olmuştur.

Kaynakça

- Akşam Gazetesi, (20 Ocak 2020). “1193 terörist teslim oldu, 635 kişi PKK'dan kaçtı”, Erişim 20 Ocak 2020. <https://www.aksam.com.tr/guncel/1193-terorist-teslim-oldu-635-kisi-pkkdan-kacti/haber-1038724>
- Akşam Gazetesi, (23 şubat 2020). “Gençleri ikna etmek için üç ayrı yöntem! Her timde bir kadın bulunuyor”. Erişim 25 Nisan 2020. <https://www.aksam.com.tr/guncel/gencleri-ikna-etmek-icin-uc-ayri-yontem-her-timde-bir-kadin-buluyor/haber-1047298>
- Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi, (1988). Cilt: 11.
- Becker, Ernest. (1975). The Denial of Death, New York: Free Press.
- Bozdağlıoğlu, Yücel ve Özen, Çınar (2004). “Liberalizmden Neoliberalizme Güç Olgusu ve Sistemik Bağımlılık”, *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 1, Sayı 4.
- Cialdini, Robert (2016). Pre-suasion: A revolutionary way to influence and persuade. New York: Simon & Schuster.
- Demir, Halil. (14 Mart 2020). “Jandarmanın ikna çalışmaları sonucu teslim olan terörist ailesine kavuştu”. Anadolu Ajansı. Erişim 11 Nisan 2020. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/jandarmanin-ikna-calismalari-sonucu-teslim-olan-terorist-ailesine-kavustu/1765854>
- Devellioğlu, Ferit. (1970). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Ankara: Doğuş Matbaası.
- Doosje, Moghaddam vd.(2016). “Terrorism, Radicalization and De-radicalization” Bertjan Doosje Fathali M. Moghaddam, Arie W.Kruglanski, Arjan de Wolf Liesbeth Mann, Allard R. Feddes, Current Opinions in Psychology, s.11.
- Fexeus, Henrik. (2017) İkna Oyunları, Çevirmen Mehmet Erguvan, İstanbul: Diyojen Yayıncılık.
- Gladwell, Malcolm.(2001). The Tipping Point, New York: Back Bay Books.
- Gündüz, şükrü. (4 Nisan 2020). “Diyarbakır annelerinin evlat nöbeti sürüyor”. Anadolu Ajansı, erişim tarihi 21 Nisan 2020. <https://www.aa.com.tr/tr/diyarbakir-annelerinin-evlat-nobeti/diyarbakir-annelerinin-evlat-nobeti-suruyor/1792265#>
- Hoffer, Eric. (2019). Kesin İnançlılar: Kitle Hareketlerinin Anatomisi, İstanbul: Olvido Kitap.
- İnalçık, Halil (2000). Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi: 1300-1600, I.Cilt, çev. Halil Berktaş, İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Kahneman, Daniel (2011). Thinking Fast and Slow. Farrar, New York: Strauts and Giroux.
- Karadağ, Haluk. (2016). Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut: Kamu Diplomasisi, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Köklü, Lale ve Taş, Salim. (13 Kasım 2019). “Çocuk yaşta YPG/PKK'ya katılan iki terörist ikna sonucu teslim oldu”. Anadolu Ajansı. Erişim 11 Nisan 2020. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/cocuk-yasta-ypg-pkkya-katilan-iki-terorist-ikna-sonucu-teslim-oldu/1643643>
- [Lakoff, George ve Johnson, Mark. \(1981\). Metaphors We Live by, Chicago: The University of Chicago Press.](https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/cocuk-yasta-ypg-pkkya-katilan-iki-terorist-ikna-sonucu-teslim-oldu/1643643)
- Vergani, Matteo. Iqbal, Muhammad. Ilbahar, Ekin ve Barton, Greg (2018). “The Three Ps of Radicalization: Push, Pull and Personal. A Systematic Scoping Review of the Scientific Evidence about Radicalization Into Violent Extremism”, *Studies in Conflict & Terrorism*.
- Meydan Larousse Büyük Lûgat ve Ansiklopedi, (1979). VI. Cilt, İstanbul: Meydan Yayınevi.
- Milliyet Gazetesi, (21Nisan 2020). “Terör örgütünde çözümler devam ediyor! Sayı 72'ye yükseldi”. Erişim 22 Nisan 2020. <https://www.milliyet.com.tr/gundem/teror-orgutunde-cozulmeler-devam-ediyor-sayi-72ye-yukseldi-6194687>

Nye, Joseph S. (2004). "Soft Power and American Foreign Policy", Political Science Quarterly, Vol. 119, No. 2, Summer. [L]
[SEF]

Nye, Joseph S. (2005). Yumuşak Güç, çev.Reyhan İnan Aydın, Ankara: Elips Yayıncılık. [L]
[SEF]

Sabah Gazetesi, (10 Aralık 2019). "Jandarma ikna etti terörist teslim oldu". Erişim 25 Nisan 2020.

<https://www.sabah.com.tr/gundem/2019/12/10/jandarma-ikna-etti-terorist-teslim-oldu>

Sıkı, İsmail. İlhan, Rifat ve Güven, Merve Önenli. (2018a).PKK/KCK İle Mücadelede İknanın Altyapısı, Ankara: Jandarma Genel Komutanlığı Yayınları.

Sıkı, İsmail. İlhan, Rifat ve Güven, Merve Önenli. (2018b). Uygulamada İkna Süreçleri, Ankara: Jandarma Genel Komutanlığı Yayınları.

Smith, Adam. (1976). *An Inquiry Into the Nature and Causes of the Wealth of Nature*, (Eds. R.H.Campbell ve A.S.Skinner), Oxford: Oxford University Press.

T.C. İçişleri Bakanlığı, (25.11.2019). "PKK/PYD terör örgütünden kaçışlar sürüyor". Erişim 24 Nisan 2020.

<https://www.icisleri.gov.tr/pkkpyd-teror-orgutunden-kacislar-suruyor>

T.C. İçişleri Bakanlığı, (26.11.2019). "Şırnak'ta iki terörist ikna yoluyla teslim oldu". Erişim 24 Nisan 2020.

<https://www.icisleri.gov.tr/sirnakta-2-terorist-ikna-yoluyla-teslim-oldu>

Thaler, Richard H. ve Sunstein, Cass R. (2009) *Nudge: Improving Decisions About Health, Wealth and Happiness*. NY: Penguin Books.

Yeğın, Abdullah. Badıllı, Abdülkadir. Hekimoğlu, İsmail ve Çalım, İlham (1993). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Büyük Lûgat*, İstanbul: Türdav Yayınları.

Yeni Şafak, (11 Aralık 2019) "İçişleri Bakanı Soylu: Teröristleri ikna için dağlara mektuplar ve broşürler atılıyor". Erişim 12 Aralık 2019. <https://www.yenisafak.com/gundem/icisleri-bakani-soylu-teroristleri-ikna-icin-daglara-mektuplar-ve-brosurler-atiliyor-3517640>

Extended Summary

Security has always been indispensable in the history of mankind. Since the emergence of nation-states sole security provider has been the "state" and official security forces has been authorized by the states. States sometimes use hard power and some other times use soft power tools in security issues. This study explains the usage of soft power tools under the concept of public diplomacy fighting with terrorism. We can thus comprehensively define public diplomacy in the field of security as, in addition to a government's hard power assets, public opinion can be influenced in target communities and even among terrorists, by using professionals to bring back the terrorists from the terrorist organization. In other words, a country's government should supervise the domain of public diplomacy such that its public diplomatic activities function as a form of soft power.

The main hypothesis of the study is to measure the capability of persuasion techniques among terrorist organizations under the concept of the governments' official public diplomacy policy. This hypothesis is based on a three years' study in the field and results have shown a positive impact on terrorists as individuals. There are six pillars in the process of fighting with terrorism which facilitate the applications of public diplomacy. Economic and cultural infrastructure are in the basement of six pillars such as horizontal columns in the foundation of a building. Without financial support and cultural background, it is hard to be successful in public diplomacy efforts struggling with terrorism. Others are media and communication, technological infrastructure, having a suitable organizational structure, and the last persuasion.

The focus of the study is the persuasion processes and techniques as part of the public diplomacy in fighting with terrorism and PKK terrorist organization selected as the case for this study. The terrorist as an individual is a psychological entity and persuasion as a particular set of beliefs is done by influencing specifically terrorists in this research. Persuasion processes here designed personally and in the center of this process is the family. So, a terrorist as a human being feels important and valuable. There established a connection between terrorist and family members especially 'mother' as a prominent figure in the family. This methodology facilitates bringing back the memories of individuals which was previously blocked by the terrorist organization and pave the way for questioning his/her past. Then terrorist starts to miss his past. Even the simple things that individuals had made before such as drinking hot tea, chatting in a café with colleagues become important. This is the starting point of the persuasion process in the struggle. An interesting finding at the end of the three years' experience is related to the radicalization process of individuals. Contrary to what is believed, an individual has not radicalized before being a member of the organization, however, he/she has been radicalizing after joining the organization. So, it takes a certain period to convince the individual and this provides a priceless asset to the security forces in the persuasion processes.

Common problems of PKK members also help to convince the terrorists with the persuasion techniques. These are; not find what he/she expected for in the organization, fear of death, suspiciousness, burnout syndrome, loss of the sense of belonging to the organization, lack of motivation, alienation to the organization, and lack of ideological basis. The power of 'normal' also helped security forces in the implementation phase. For instance, life is a normal phenomenon however, death is not. Being part of a family is normal, lacking a family is not. There are myriad of examples could be given to these kinds of cases.

The main hypothesis of the study is to reveal the findings of persuasion techniques in struggling with terrorism under the concept of public diplomacy. After three years of implementation of persuasion processes on the case of PKK, from 1,193 terrorists 694 of them surrendered as a result of persuasion processes. Results explicitly show the impact of the persuasion process that worked out in fighting with terrorism.